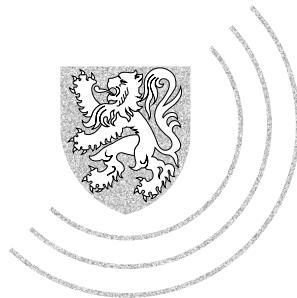

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **62** (2009-2010) – Nr. 4
ingediend op 30 juni 2010 (2009-2010)

Trendnota

van het Instituut Samenleving en Technologie

ten behoeve van de opmaak van het Werkprogramma
van het Instituut Samenleving en Technologie (IST)
voor 2010

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium,
Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heer Koen Van den Heuvel

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Koen Van den Heuvel;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Helga Stevens;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Eric Van Rompuy;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
mevrouw Fientje Moerman, de heer Herman Schueremans;
mevrouw Mia De Vits, de heer Peter Vanvelthoven;
de dames Vera Celis, Lies Jans;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Stukken in het dossier:

62 (2009-2010) – Nr. 1: Trendnota
– Nr. 2 en 3: Verslagen

INHOUD

1. Toelichting door de heer Robby Berloznik	4
2. Bespreking	5
Gebruikte afkortingen	7

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie besprak de trendnota van het Instituut voor Samenleving en Technologie op haar vergadering van 22 april 2010. Het IST heeft deze trendnota opgesteld ten behoeve van de opmaak van het werkprogramma van het Instituut voor 2010.

1. Toelichting door de heer Robby Berloznik

De heer *Robby Berloznik*, directeur van het IST, legt uit dat het IST op neutrale, objectieve en onafhankelijke wijze informatie bezorgt en advies verleent over wetenschap, technologie en samenleving. Inmiddels hebben dertien Europese parlementen een dergelijk instituut opgericht, waarvan dat van de Franse assemblee het oudste is. De term ‘aspectenonderzoek’, die in de vroegere benaming Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek zat, drukt uit dat naast de technische ook economische, culturele, maatschappelijke, ethische en andere aspecten van wetenschap aan bod komen.

Het Vlaamse instituut werd bij decreet opgericht in 2000 en is actief sinds 2002. In de raad van bestuur hebben parlementsleden zitting, en wetenschappers die zijn aangewezen door de verschillende maatschappelijke en wetenschappelijke adviesraden. Naast de genoemde informatie- en adviseringsopdracht, kan het IST de werking van het parlement en zijn commissies ook direct ondersteunen.

Daartoe voert het instituut onderzoek en analyse uit en dat met een brede kijk. Het zet een constructieve dialoog op tussen de betrokkenen. De participatieve aanpak van het IST kan het beleid inzake wetenschapscommunicatie inspireren, meent de spreker. Er wordt dus niet alleen naar experts maar ook naar burgers en stakeholders geluisterd.

Met het oog op een maximale impact op het parlement, worden het programma en de aanpak van de buitenlandse collega's voortdurend opgevolgd en is er ook een sterke Europese netwerkingstraditie. Sinds kort wordt ook de belangstelling van de regionale assemblees groter. Niet zolang geleden richtte het Catalaanse Parlement een soortgelijke instelling op. De rapporten van het IST staan op het internet, waarbij vooral geconcentreerd wordt op samenvattingen. Er is ook een elektronische nieuwsbrief.

Voor de voorliggende trendnota heeft het IST het oor te luisteren gelegd bij de Vlaamse kennisinstellingen en de buitenlandse collega's. Zij is als parlementair stuk gepubliceerd. De nota vormt een permanente bron van inspiratie voor de jaarwerkplannen. Dat is mogelijk omdat zij, op vraag van de commissies van het Vlaams Parlement, de Vlaamse bevoegdheden als focus heeft.

Trendanalyse maakt het mogelijk naar de toekomst te kijken, en dus te anticiperen en kosten te vermijden. Het gaat alleen om trends met een structurele impact en niet om hypes. Het IST koos voor drie maatschappelijke domeinen: gezondheid, milieuveiligheid, informatie- en communicatietechnologie. De eerste sector is sterk innovatief. Meer dan de helft van de medische technologie die thans gebruikt wordt, is minder dan drie jaar oud. Ook in de farmacie is de innovatie zeer groot. De voedingssector wordt meer en meer technologisch. Genetica wordt ingezet om gezondheids- of milieuredenen. Gezien het belang van de biotechnologie in Vlaanderen, besteedt het instituut daar veel aandacht aan en werkt het ook samen met het VIB. Ook voedselveiligheid wordt steeds belangrijker, evenals biovoeding.

De tweede sector die innovatie aandrijft is die van klimaatverandering en milieuveiligheid. Deze problemen roepen op allerlei domeinen vragen op. Technologie speelt zowel een rol in het verzachten en het tegengaan van de effecten als in de bescherming ertegen. De nood

aan onderzoek en ontwikkeling op dit gebied wordt alsmaar meer maatschappelijk gedreven. Ook de OESO heeft aandacht voor dergelijke open innovatie. Het zijn niet langer nanotechnologie of ICT die zelf de richting aangeven maar maatschappelijke problemen als klimaatverandering of veroudering.

Ook de ontwikkelingen in de ICT-sector zijn sterk maatschappelijk gedragen en leiden tot nieuwe problemen zoals de digitale kloof. Online zijn is bijna een absolute voorwaarde geworden om met sommige instanties te werken. Ook in ons land is bijvoorbeeld eHealth in opmars. Terwijl de technische toegankelijkheid toeneemt, blijkt de competentiekloof tussen de gebruikers te vergroten. Anderzijds kan de maatschappelijke integratie van kansengroepen door diezelfde ICT ook bevorderd worden.

ICT zorgt zelfs voor een nieuw type burger, die niet langer passief consumeert, maar mee creëert, wat bedrijven ertoe noopt hun businessmodellen bij te stellen. Bedrijven als Google zijn daar heel succesvol mee. De spreker noemt ook de sociale netwerken als Twitter. De heer Berloznik attendeert in dat verband op de vragen over privacy, eigendomsrechten en veiligheid in een virtuele netwerkwereld, die ook voor het innovatiebeleid van belang zijn.

Wat publicaties betreft, wijst hij op een oudere uitgave op basis van een bevraging van de actoren in het innovatiebeleid en op de blijvende aandacht voor genetische manipulatie. Door de veroudering zitten ook de hersen- of neurowetenschappen in de lift. Een aantal jaren geleden werd baanbrekend werk gedaan in Vlaanderen met een constructieve discussie met publiek en experts over nanotechnologie. Het IST heeft ook aandacht voor de convergentie van nano-, bio- en informatietechnologie met de cognitieve wetenschappen. Het instituut publiceerde informatieve dossiers zoals over stamceltechnologie en de nieuwe sociale netwerken.

De spreker wijst erop dat het IST via het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement meer omvattende opdrachten kan krijgen van de commissies, maar ook rechtstreeks. Op dit moment begeleidt het de commissie ad hoc over de hervorming van het hoger onderwijs door informatie aan te brengen en een colloquium over de Europese dimensie te organiseren. Er wordt ook een ambtelijke werkgroep van het Vlaams Parlement over 'e-democracy' ondersteund.

Er werd pas een dossier gepubliceerd over het 'smart grid' in de energievoorziening. Eind april 2010 organiseert het IST een rondetafel over de kindervens. In de tweede helft van 2010 wordt een rapport over slimme mobiliteit gepresenteerd aan de bevoegde commissie en wordt een groot festival georganiseerd rond digitaal Vlaanderen. Ook een rapport over biobrandstoffen is in de maak.

Een nieuw project biedt een brede kijk de impact op leefmilieu, volksgezondheid en welzijn van de geluidshinder in Vlaanderen, met inbegrip van het niet direct waarneembare spectrum. Een ander betreft ouder worden en levenskwaliteit.

De heer Berloznik onderstreept dat het IST nooit achteraf het beleid evalueert. Het bekijkt de mogelijke impact op voorhand, zij het niet van concrete maatregelen maar van het beleid over het algemeen. Het verricht ook geen dubbel werk, daar zorgt een strikte procedure voor. Er wordt altijd gekeken wie iets beter kan of er al mee bezig is.

Tot slot vraagt hij naar de aandachtspunten van de commissie, de prioriteiten die zij ziet en welke ondersteuning zij wenst.

2. Bespreking

De heer *Matthias Diependaele* vindt het werk van het IST heel nuttig. De commissies moeten volgens hem meer gebruik van maken van zijn diensten.

De heer *Bart Van Malderen* schuift innovatief aanbesteden als aandachtspunt naar voren. De overheid kan daarmee immers accenten leggen in de transformatie van de Vlaamse economie. De administratie is ermee bezig maar kwam nog niet verder dan geïsoleerde initiatieven.

De heer *Filip Watteeuw* erkent dat dit een breed en boeiend onderwerp is, maar wijst er ook op dat men niet in evaluatie van het thans gevoerde beleid mag vervallen. Het klopt wel dat Vlaanderen op dit punt moeilijk uit de startblokken raakt. Misschien is het interessant de buitenlandse aanpak te bekijken, voor zover het IST dat zelf nog niet deed.

De heer *Matthias Diependaele* vraagt naar de precieze procedure.

De heer *Robby Berloznik* legt uit dat hij een brief moet krijgen van de commissievoorzitter, waarna de aanpak in een gedachtewisseling met de commissie wordt besproken.

De voorzitter,

Patricia CEYSENS

De verslaggever,

Koen VAN DEN HEUVEL

Gebruikte afkortingen

IST	Instituut voor Samenleving en Technologie
ICT	informatie- en communicatietechnologie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
VIB	Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie